แนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

กัญญาณัฐ กล่ำแก้ว[1*] และ พัชราภา ตันติชูเวช[2]

[1,2] คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

*Corresponding author e-mail: mook.kanyanat.ku@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 2 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 26 มีนาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 8 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และ 2) แนวทางในการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา จำนวน 161 คน และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาส รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.940 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามได้รับกลับคืนมาจำนวน 146 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91 และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1. สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านสภาพครอบครัว รองลงมา คือด้านสภาพแวดล้อม และด้านตัวผู้เรียน ตามลำดับ 2. แนวทางในการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน มีดังนี้ 1) การติดตามนักเรียนและพูดคุยกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางในการจัดการศึกษา 2) ปรับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 3) พูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จัดอบรมให้ความรู้ถึงโทษของสิ่งเสพติด การพนัน และอบายมุขให้กับนักเรียน 4) จัดหาทุนการศึกษา 5) พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ 6) พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 7) การสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน 8) ระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการศึกษา 9) ปรับความคิดของคนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการศึกษา โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 10) การให้คนในชุมชนช่วยสอดส่องดูแลเยาวชน ตามแหล่งมั่วสุม

คำสำคัญ: สาเหตุการออกกลางคัน, แนวทางการป้องกันการออกกลางคัน, โรงเรียนขยายโอกาส

THE GUIDELINES FOR PREVENTING STUDENT DROPOUTS OF OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL IN THE HANKHA EDUCATION COORDINATION CENTER GROUP, UNDER THE OFFICE OF CHAINAT EDUCATIONAL SERVICE AREAS

Kanyanat Klamkaew[1*] and Patcharapa Tantichuwet[2]
Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus
*Corresponding author e-mail: mook.kanyanat.ku@gmail.com

Abstract

This research aimed to study 1) the causes of dropout of students in the opportunity expansion schools in the Hankha Educational Coordination Center group, under the Office of the Primary Educational Service Area, Chainat, and 2) the guidelines for preventing dropout of students in the opportunity expansion schools in the Hankha Educational Coordination Center group. The population used in this research was 161 administrators and teachers of opportunity expansion schools in the Hankha Educational Coordination Center group, and 5 administrators of opportunity expansion schools were interviewed by purposive selection. The research instruments were questionnaires with a reliability value of 0.940 and structured interview forms. Data were collected using questionnaires, which were returned 146 copies, or 91 percent, and interviews with school administrators. Data were analyzed by finding frequencies, percentages, population means, population standard deviations, and content analysis. The results of the research found that:

1. The reasons for the dropout of students in extended opportunity schools in the Hankha Educational Coordination Center group are overall at a moderate level. When considering each aspect, it was found that the top 3 highest averages were family conditions, followed by the environment and the student, respectively.

2. Guidelines for preventing students from dropping out are as follows: 1) Follow up with students and talk to their parents to find ways to manage education. 2) Adjust learning management to be consistent with the needs of students. 3) Talk to parents of students at risk, organize training to educate students about the dangers of drugs, gambling, and vices. 4) Provide scholarships. 5) Develop students with vocational skills. 6) Develop a student support system. 7) Create good interactions between teachers and students. 8) Mobilize resources to support education. 9) Adjust the minds of people in the community to see the importance of education by involving the community. 10) Let people in the community help monitor youth in places where they hang out.

Keywords: Reasons For The Dropout, Guidelines for Preventing Students from Dropping Out, Opportunity Expansion School

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาไทย โดยมีการกำหนดมาตรา 54 ที่ระบุว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาในระบบต่าง ๆ ส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560: 14) นอกจากนี้นโยบายของรัฐได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และให้มีการจัดการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปีโดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนย่างอายุเข้าปีที่สิบหก โดยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546, น. 5-13)

รัฐยังมีนโยบายสำคัญประการหนึ่งที่ต้องการให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้เรียนรู้จนจบมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) รัฐได้กำหนดนโยบายไว้ชัดเจนว่า “เร่งขยายมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อยกระดับการศึกษาของประชากรให้สูงขึ้นทั้งให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสการเข้ารับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและเน้นการขยายการบริการมัธยมศึกษาในพื้นที่ที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำเป็นพิเศษ” นอกจากนี้แผนการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ยังได้ระบุนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาไว้ว่า “เร่งปรับปรุงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานและขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อให้ผู้จบชั้นประถมศึกษา ได้เข้าเรียนมากขึ้น” (เกษม คำน้อย, 2550, น.1)

ถึงแม้ภาครัฐจะมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาค่อนข้างมากส่งผลให้ประชากรในวัยเรียนรวมทั้งเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น แต่ก็ยังเข้าเรียนได้ไม่ครบทุกคนและมีปัญหาการออกกลางคันอยู่บ้าง นอกจากนี้ประชากรที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานแม้จะได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่จำนวนแรงงานที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่จำนวนมากจึงต้องเร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่าง ๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. ง-จ) และภายในปี พ.ศ. 2568 ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) แต่ในขณะเดียวกันประเทศไทยมีสถิติเด็กเกิดน้อยลง และเด็กที่เกิดน้อยลงเมื่อถึงวัยเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานกลับออกนอกระบบการศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งการที่เด็กและเยาวชนออกนอกระบบการศึกษาทั้งที่กำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนถือเป็นความด้อยโอกาสในรูปแบบหนึ่งที่จะส่งผลให้อนาคตประเทศไทยขาดแคลนกำลังแรงงานที่สำคัญที่จะใช้ในการพัฒนาประเทศและจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว (พัชราภา ตันติชูเวช, 2560, น.4) ปัญหาการออกกลางคันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง และไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบกับตัวผู้เรียนโดยตรง สมพงษ์ จิตระดับ (2562) กล่าวเพิ่มเติมว่า เมื่อเยาวชนออกนอกระบบการศึกษามีแนวโน้มสูง

ที่จะเข้าสู่วงจรสังคมสีเทา 3 เรื่องคือ 1) แรงงานนอกระบบที่ได้รับค่าจ้างต่ำ ถูกนายจ้างเอาเปรียบ ทำงานที่เสี่ยงต่อชีวิต 2) การค้าประเวณี 3) ตกอยู่ในวังวนของยาเสพติด หากทุกคนในประเทศยังปล่อยให้ปัญหาเยาวชนออกนอกระบบการศึกษาเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลักไสให้เยาวชนไปอยู่ด้านมืดของสังคมย่อมเกิดผลเสียต่อสังคมและประเทศอย่างแน่นอน

จังหวัดชัยนาทตั้งอยู่ภาคกลาง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2564 พบว่า มีจำนวนประชากรโดยเฉลี่ย 320,432 คน และจำนวนประชากรมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยอย่างต่อเนื่อง เมื่อศึกษาด้านการประกอบอาชีพของคนในจังหวัดชัยนาท พบว่า มีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานจำนวน 169,379 คน เป็นผู้มีงานทำ 164,492 คน นอกจากนี้รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดชัยนาท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ระบุอีกว่า จากจำนวนผู้มีงานทำเป็นแรงงานนอกระบบ จำนวน 115,110 คน โดยส่วนใหญ่จะทำงานในภาคเกษตร จำนวน 58,592 คน (ร้อยละ 50.90) และแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 39,019 คน (ร้อยละ 33.90) ในขณะที่จังหวัดชัยนาทกำลังเผชิญปัญหาจำนวนประชากรมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยอย่างต่อเนื่อง กลุ่มผู้ใช้แรงงานนอกระบบที่ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ยังพบว่ามีนักเรียนในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายในปีการศึกษา 2564 ออกกลางคันจำนวน 327 คน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยนาท, 2565, หน้า 10-11) ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ประเทศไทยขาดแคลนกำลังแรงงานที่สำคัญที่จะใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสาเหตุและแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้แก้ปัญหา และพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ทบทวนวรรณกรรม

สาเหตุการออกกลางคัน

สาเหตุการออกลางคัน หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อการออกจากระบบการศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือการศึกษาภาคบังคับ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดของ พัชราภา ตันติชูเวช (2560) ไกรยส ภัทราวาท (2564) ยูนิเซฟ ประเทศไทย (2565) สุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน และคณะ (2564) วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา และคณะ (2564) ภริณ ธนะโชติภน และ เพ็ญณี แนรอท (2564) ชำนาญ ปาณาวงษ์ และคณะ (2559) Rumberger (2011) Ricardo et al. (2010) และ Francis Thaise et al. (2023) โดยพิจารณาความถี่ของสาเหตุการออกกลางคันมากที่สุด 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านตัวผู้เรียน ได้แก่ นักเรียนมีปัญหาทางด้านการเรียน เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่สนใจการเรียนสอบตกหลายวิชา ปัญหาทางด้านสุขภาพ ความไม่สนใจในการเรียน การกระทำความผิดทางกฎหมาย การออกไปประกอบอาชีพ การตั้งครรภ์ และปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู เป็นต้น

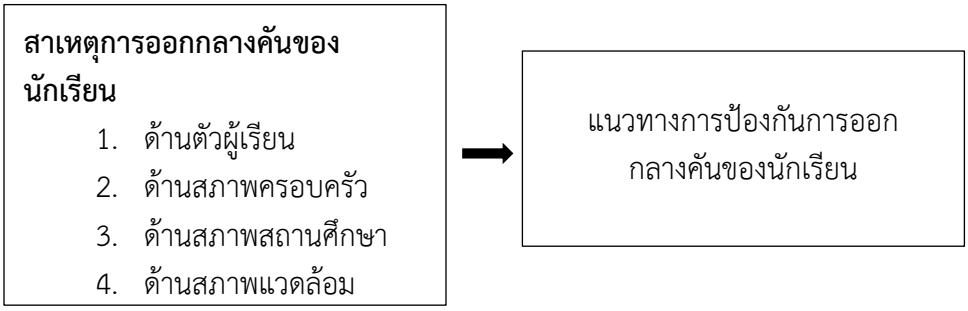
2) ด้านสภาพครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวมีฐานะยากจนไม่มีค่าเล่าเรียนให้บุตรหลาน ครอบครัวมีปัญหามีการย้ายถิ่นฐานบ่อย ครอบครัวไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้ปกครองบางคนต้องการให้นักเรียนออกจากสถานศึกษามาทำงานดูแลครอบครัว เป็นต้น

3) ด้านสภาพสถานศึกษา การไม่เอาใจใส่ของครูผู้สอน สถานที่ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนไม่ดี ความปลอดภัยภายในสถานศึกษา เป็นต้น

4) ด้านสภาพแวดล้อม ภายในชุมชนมีแหล่งมั่วสุม มีปัญหาเรื่องยาเสพติด ความทุรกันดาน และการคมนาคมไม่สะดวก เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบสาเหตุและแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของงานวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำนวน 161 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

สาเหตุและแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทโดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านตัวผู้เรียน 2) ด้านสภาพครอบครัว 3) ด้านสภาพสถานศึกษา และ 4) ด้านสภาพแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทจำนวน 161 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1932)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.940 และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 146 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางในการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท รวมทั้งสิ้น 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 4 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์จากผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาส หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สรุปข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 69.20 เป็นเพศชายจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 ในส่วนของอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 37.70 รองลงมา คือ อายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 28.80 รองลงมา คือ อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 และอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80 วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีวุฒิระดับปริญญาตรี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 65.80 และ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 34.20 ตำแหน่งของผู้สอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่คือครูผู้สอนจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 91.80 รองลงมา คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20 และ รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส โดยภาพรวม

(N = 146)

ข้อ	สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนภาพรวม	μ	σ	อันดับ	ระดับ
1	ด้านตัวผู้เรียน	2.97	1.06	3	ปานกลาง
2	ด้านสภาพครอบครัว	4.19	0.88	1	มาก
3	ด้านสภาพสถานศึกษา	2.41	1.02	4	น้อย
4	ด้านสภาพแวดล้อม	3.38	1.18	2	ปานกลาง
	รวม	**3.24**	**1.04**		**ปานกลาง**

จากตารางที่ 1 สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านสภาพครอบครัว รองลงมา คือด้านสภาพแวดล้อม และด้านตัวผู้เรียน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ด้านตัวผู้เรียน

ข้อ	สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านตัวผู้เรียน	μ	σ	อันดับ	ระดับ
1	เด็กมีความพิการทางร่างกาย หรือมีปัญหาด้านสุขภาพเรื้อรัง ต้องเข้ารับการรักษาเป็นประจำ	2.41	0.92	10	น้อย
2	เด็กมีปัญหาด้านสติปัญญา เรียนช้า อ่านหนังสือไม่คล่อง อ่านไม่ออก	2.55	0.95	7	ปานกลาง
3	เด็กออกไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว หรือต้องทำหน้าที่เป็นเสาหลักของครอบครัว	3.82	1.22	1	มาก
4	เด็กมีเพศสัมพันธ์หรือตั้งครรภ์ หรือมีคู่สมรสในวัยเรียน	3.38	1.25	4	ปานกลาง
5	เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงติดอบายมุข การพนัน หรือสิ่งเสพติด	3.53	1.15	3	มาก
6	เด็กตกซ้ำชั้น เนื่องจากมีผลการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์เลื่อนชั้นเรียน	2.66	0.97	6	ปานกลาง
7	เด็กมีสมาธิสั้น มีความบกพร่องทางการเรียนรู้	2.51	0.89	9	ปานกลาง
8	เด็กไม่สนใจการเรียน เบื่อหน่ายการเรียน ไม่มีความเอาใจใส่ต่อการเรียน ไม่ส่งงาน ไม่ทำการบ้าน	3.58	1.22	2	มาก
9	เด็กไม่สามารถปรับตัวเข้ากับครูที่สอน บางครั้งมีการแสดงออกทางพฤติกรรมต่อต้าน	2.52	1.00	8	ปานกลาง
10	นักเรียนขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน	2.73	1.03	5	ปานกลาง
	รวม	**2.97**	**1.06**		**ปานกลาง**

จากตารางที่ 2 พบว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทด้านตัวผู้เรียน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 3 อันดับแรก คือ เด็กออกไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว หรือต้องทำหน้าที่เป็นเสาหลักของครอบครัว รองลงมา คือ เด็กไม่สนใจการเรียน เบื่อหน่ายการเรียน ไม่มีความเอาใจใส่ต่อการเรียน ไม่ส่งงาน ไม่ทำการบ้าน และเด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงติดอบายมุข การพนัน หรือสิ่งเสพติด ตามลำดับ

ตารางที่ 3 สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ด้านสภาพครอบครัว

ข้อ	สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพครอบครัว	μ	σ	อันดับ	ระดับ
11	ผู้ปกครองมีฐานะยากจน	4.16	0.87	3	มาก
12	ผู้ปกครองต้องอาศัยบุตรหลานในครอบครัวมาช่วยหารายได้	4.51	0.67	1	มากที่สุด
13	ผู้ปกครองย้ายที่ทำกินบ่อย หรือมีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง ซึ่งเด็กต้องติดตามผู้ปกครองไปด้วย	4.12	0.86	4	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพครอบครัว	μ	σ	อันดับ	ระดับ
14	ครอบครัวแตกแยก ผู้ปกครองแยกทางกัน	3.97	0.94	6	มาก
15	ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญด้านการศึกษาเท่าที่ควร ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา	4.25	1.05	2	มาก
16	ผู้ปกครองเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	4.11	0.91	5	มาก
	รวม	**4.19**	**0.88**		มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านสภาพครอบครัว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 3 อันดับแรก คือ ผู้ปกครองต้องอาศัยบุตรหลานในครอบครัวมาช่วยหารายได้ รองลงมา คือ ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญ ด้านการศึกษาเท่าที่ควร ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา และผู้ปกครองมีฐานะยากจน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ด้านสภาพสถานศึกษา

ข้อ	สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพสถานศึกษา	μ	σ	อันดับ	ระดับ
17	ครูไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความสนใจในบทเรียน	2.14	0.79	6	น้อย
18	การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูนักเรียนไม่ราบรื่น ไม่สามารถพูดคุยหรือปรึกษาปัญหาได้	2.45	1.10	2	น้อย
19	แนวทางการการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนยังไม่ครอบคลุม และไม่ต่อเนื่อง	3.61	1.30	1	มาก
20	บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้โรงเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	2.12	0.84	7	น้อย
21	ปัจจัยในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดการศึกษายังมีไม่เพียงพอ	2.33	1.02	3	น้อย
22	บรรยากาศของโรงเรียนก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย เช่น การถูกทำร้ายจากรุ่นพี่ หรือเพื่อน	2.23	1.01	5	น้อย
23	มีทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน ยากจน	2.32	1.09	4	น้อย
24	มาตราการทำโทษภายในสถานศึกษาเข้มงวดเกินไป	2.10	1.00	8	น้อย
	รวม	**2.41**	**1.02**		**น้อย**

จากตารางที่ 4 พบว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านสภาพสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 3 อันดับแรก คือ แนวทางการการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนยังไม่ครอบคลุม และไม่ต่อเนื่อง รองลงมา คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูนักเรียนไม่ราบรื่น ไม่สามารถพูดคุยหรือปรึกษาปัญหาได้ และ ปัจจัยในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดการศึกษายังมีไม่เพียงพอ ตามลำดับ

ตารางที่ 5 สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ด้านสภาพแวดล้อม

ข้อ	สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพแวดล้อม	μ	σ	อันดับ	ระดับ
25	บ้านอยู่ห่างไกลจากสถานศึกษา การคมนาคมไม่สะดวก ใช้ระยะเวลานานกว่าจะเดินทางมาถึง	2.82	1.10	5	ปานกลาง
26	ภายในชุมชนมีแหล่งมั่วสุมสิ่งเสพติด และอบายมุข	3.49	1.20	3	ปานกลาง
27	ร้านค้าในชุมชนมีการจำหน่ายสุรา บุหรี่ให้กับเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี	3.36	1.19	4	ปานกลาง
28	ชุมชนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เช่น การอบรมอาชีพ การแข่งขันกีฬา เป็นต้น	2.81	0.99	6	ปานกลาง
29	คนในชุมชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาต่อทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย	4.04	1.20	1	มาก
30	ชุมชนไม่สนับสนุนหรือไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของเยาวชนในชุมชน	3.79	1.39	2	มาก
	รวม	**3.38**	**1.18**		**ปานกลาง**

จากตารางที่ 5 พบว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านสภาพแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 3 อันดับแรก คือ คนในชุมชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาต่อทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย รองลงมา คือ ชุมชนไม่สนับสนุนหรือไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของเยาวชนในชุมชน และ ภายในชุมชนมีแหล่งมั่วสุมสิ่งเสพติดและอบายมุข ตามลำดับ

2. แนวทางในการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท แบ่งออกเป็น 4 ด้าน

2.1 ด้านตัวผู้เรียน ได้แก่ 1) การติดตามนักเรียน และพูดคุยกับผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อหาแนวทางในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับตัวผู้เรียน 2) ประชุมกับครูผู้สอน เพื่อปรับการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ลดการบ้าน และปรับแผนการจัดการเรียนรู้ให้น่าสนใจขึ้น 3) พูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้ถึงโทษของสิ่งเสพติด การพนัน และอบายมุขให้กับนักเรียน

2.2 ด้านสภาพครอบครัว ได้แก่ 1) จัดหาทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียน 2) พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ และการส่งเสริมการหารายได้เสริมในเวลาว่างของนักเรียน

2.3 ด้านสภาพสถานศึกษา ได้แก่ 1) พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จัดทำรายงานเป็นรายบุคคล 2) การสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ครูสามารถเป็นที่ปรึกษาของนักเรียนได้ 3) ระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดการศึกษา

2.4 ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ 1) ปรับความคิดของคนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการศึกษา โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา 2) การให้คนในชุมชนช่วยเป็นหูเป็นตาสอดส่องเยาวชน ในพื้นที่เสี่ยงและแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านตัวผู้เรียน ประเด็นที่พิจารณาเป็นอันดับแรก คือ ข้อที่กล่าวว่า เด็กออกไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว หรือต้องทำหน้าที่เป็นเสาหลักของครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านตัวผู้เรียน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ด้วยบริบทของโรงเรียนขยายโอกาส ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง ทำให้รายได้ไม่เพียงพอในการดูแลครอบครัว ไม่สามารถสนับสนุนการศึกษาของนักเรียน นักเรียนต้องออกมาช่วยทำงานดูแลครอบครัว ซึ่งอาจทำให้นักเรียนต้องขาดเรียนบ่อยครั้งจนส่งผลให้ออกกลางคัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนโชค ชูไทย (2563) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาที่ตัดสินใจหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวควบคู่กับการเรียนในโรงเรียนมีแนวโน้มลาออกจากโรงเรียนมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้ทำงาน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการป้องกันได้ดังนี้ สถานศึกษาต้องติดตามนักเรียน และพูดคุยกับผู้ปกครอง นักเรียนเพื่อหาแนวทางในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับตัวผู้เรียน

ประเด็นที่พิจารณาต่อมา คือ ข้อที่กล่าวว่า เด็กไม่สนใจการเรียน เบื่อหน่ายการเรียน ไม่มีความเอาใจใส่ต่อการเรียน ไม่ส่งงาน ไม่ทำการบ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านตัวผู้เรียน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับสอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสมีความต้องการจบการศึกษาในการศึกษาภาคบังคับ ทำให้ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาเท่าที่ควร อีกทั้งนักเรียนบางส่วนต้องช่วยผู้ปกครองทำงาน จึงทำให้เบื่อหน่ายการเรียน ขี้เกียจทำการบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราภา ตันติชูเวช (2560) เรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา: กรณีศึกษาจังหวัดตาก ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กละเยาวชนออกนอกระบบการศึกษา พบว่า ทัศนคติของนักเรียนมีผลการการออกนอกระบบการศึกษา เช่น การไม่ให้ความสำคัญของการศึกษา ไม่เห็นประโยชน์ของการเรียน การไม่ชอบเรียนหนังสือ ขี้เกียจเรียน เรียนไม่เก่ง และเบื่อการเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการป้องกันได้ดังนี้ ประชุมกับครูผู้สอน เพื่อปรับการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ลดการบ้าน และปรับแผนการจัดการเรียนรู้ให้น่าสนใจขึ้น

และประเด็นที่พิจารณาคือ ข้อที่กล่าวว่า เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงติดอบายมุข การพนัน หรือสิ่งเสพติด ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้าน

ตัวผู้เรียน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับสาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีอายุ 13 – 15 ปีกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น ทำให้มีความอยากรู้อยากลองตามเพื่อน และในปัจจุบันนักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์ผ่านโทรศัพท์ได้ง่ายขึ้น นักเรียนอาจเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ จากบุคคลที่เป็นแบบอย่าง หากบุคคลที่นักเรียนเลียนแบบมีพฤติกรรมข้องเกี่ยวกับอบายมุข การพนันและสิ่งเสพติด ก็มีแนวโน้มว่านักเรียนจะเลียนแบบพฤติกรรมบุคคลดังกล่าวด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภริณ ธนะโชติภณ และเพ็ญมณี แนรอท (2564) เรื่อง สาเหตุการณ์ออกกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น พบว่า สาเหตุการออกกลางคันด้านผู้เรียน พบว่า ตัวผู้เรียนมีปัญหาในเรื่องยาเสพติด ทำให้ขาดเรียนไปส่งผลกระทบต่อตัวผู้เรียนและนำไปสู่การไม่มาโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการป้องกันได้ดังนี้ สถานศึกษาต้องพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จัดอบรมให้ความรู้ถึงโทษของสิ่งเสพติด การพนัน และอบายมุขให้กับนักเรียน

2. สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพครอบครัว ประเด็นที่พิจารณาเป็นอันดับแรก คือ ข้อที่กล่าวว่า ผู้ปกครองต้องอาศัยบุตรหลานในครอบครัวมาช่วยหารายได้ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพครอบครัว โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป ซึ่งทำให้มีรายได้ไม่แน่นอน ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายของครอบครัว ทำให้ต้องอาศัยบุตรหลานมาช่วยทำงาน หารายได้อีกทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซูมัยยะห์ สาและ และคณะ (2560) เรื่อง ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมุสลิม: กรณีศึกษานักเรียนที่ออกกลางคันของโรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่งในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี พบว่า ปัญหาความยากจนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อการออกกลางคันของนักเรียน จากการศึกษามีนักเรียนต้องออกไปช่วยครอบครัวทำงานหารายได้เพิ่ม จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการป้องกันได้ดังนี้ จัดหาทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

และประเด็นที่พิจารณาต่อมา คือ ข้อที่กล่าวว่า ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพครอบครัว โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับสาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ในขณะค่าครองชีพสูงขึ้นแต่รายได้ของผู้ปกครองเท่าเดิมและไม่แน่นอน ทำให้รายรับที่ได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ครอบครัวมีฐานะยากจน จึงไม่สามารถส่งนักเรียนเรียนต่อได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรียมลักษ์ วิระพันธุ์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2564) เรื่อง การศึกษาสภาพชีวิตเด็กที่เสี่ยงต่อการออกกลางคันของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดข้างคลองสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพชีวิตของนักเรียนที่เสี่ยงต่อการออกกลางคัน คือ บิดามารดาติดหนี้นอกระบบ สภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ บิดามารดาแยกกันอยู่ หรือกำพร้าและได้อาศัยกับญาติ มีฐานะยากจน อาชีพไม่มั่นคง และมีรายได้ที่ไม่แน่นอน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการป้องกันได้ดังนี้ พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ และการส่งเสริมการหารายได้เสริมในเวลาว่างของนักเรียน

3. สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพสถานศึกษา ประเด็นที่พิจารณาเป็นอันดับแรก คือ ข้อที่กล่าวว่า แนวทางการการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนยังไม่ครอบคลุม และไม่ต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพ

สถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูผู้สอนมีหน้าที่ปฏิบัติงานสอนและงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ทำให้ครูไม่มีเวลาในการทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง อีกทั้งโรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่ไม่มีครูแนะแนว หรือครูที่จบสาขาจิตวิทยาทำให้ไม่สามารถเข้าใจปัญหา หรือให้คำปรึกษานักเรียนได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป เนตรพุกกณะ (2563) เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน โรงเรียนเกาะพะงันศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่มีการวางโครงสร้างที่ชัดเจน ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการส่งต่อ ขาดการประสานงานระหว่างฝ่ายกิจการนักเรียนกับครูที่ปรึกษา เมื่อพบปัญหาที่ไม่สามารถแก้ได้ก็ขาดการติดตามนักเรียนเป็นเวลานาน ทำให้นักเรียนหลุดออกนอกระบบ จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการป้องกันได้ดังนี้ พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จัดทำรายงานเป็นรายบุคคล

ประเด็นที่พิจารณาต่อมา คือ ข้อที่กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูนักเรียนไม่ราบรื่น ไม่สามารถพูดคุยหรือปรึกษาปัญหาได้ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับสอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากผู้เรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่นอาจจะประสบปัญหาหลายด้าน แต่การให้คำปรึกษาที่ดีจำเป็นที่จะต้องอาศัยหลักจิตวิทยาในการให้คำปรึกษา อีกทั้งครูที่ปรึกษาอาจจะไม่เข้าใจบริบทของนักเรียนอย่างแท้จริง ทำให้การพูดคุยปรึกษาปัญหาไม่ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมภาร มีอุเทน (2560) เรื่อง การศึกษาสาเหตุและแนวทางการบริหารจัดการการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ครูที่ปรึกษาวางตนไม่เป็นกันเอง ติดต่อยาก ทำให้เป็นอุปสรรคในการขอคำปรึกษา ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าครูที่ปรึกษาไม่สนใจ เมื่อปัญหานี้ถูกสะสมมากขึ้น จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนออกกกลางคันในที่สุด จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการป้องกันได้ดังนี้ การสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ครูสามารถเป็นที่ปรึกษาของนักเรียนได้

และประเด็นที่พิจารณา คือ ข้อที่กล่าวว่า ปัจจัยในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดการศึกษายังมีไม่เพียงพอ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับสาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เมื่อสถานศึกษาไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่มีการสนับสนุนสื่อหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับครูผู้สอน ทำให้ครูไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญ์พิชชา ท้วมทับ (2563) เรื่อง แนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักศึกษากลุ่มเสี่ยงกรณีศึกษา: วิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์ พบว่า สาเหตุที่ส่งผลให้นักเรียนออกกกลางคันที่เกี่ยวกับสถานศึกษาคือ ทรัพยากร และสื่อการเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการป้องกันได้ดังนี้ ระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดการศึกษา

4. สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพแวดล้อม ประเด็นที่พิจารณาเป็นอันดับแรก คือ ข้อที่กล่าวว่า ชุมชนไม่สนับสนุนหรือไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของเยาวชนในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพแวดล้อม โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับสอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากจบการศึกษาก็ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ต่อจากที่บ้าน หรือประกอบอาชีพรับจ้าง ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราภา ตันติชูเวช (2560) เรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา : กรณีศึกษาจังหวัดตาก ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กละเยาวชนออกนอกระบบการศึกษา พบว่า ทัศนคติด้านการให้ความสำคัญกับการศึกษาของครอบครัวและคนในชุมชน มีผลต่อการออกนอกระบบการศึกษาของนักเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการป้องกันได้ดังนี้ ปรับความคิดของคนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการศึกษา โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา

และประเด็นที่พิจารณาต่อมา คือ ข้อที่กล่าวว่า ภายในชุมชนมีแหล่งมั่วสุมสิ่งเสพติด และอบายมุข ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพแวดล้อม โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับสาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สภาพแวดล้อมในชุมชนมีผลต่อการออกลางคันของนักเรียน เมื่อนักเรียนเข้าช่วงวัยรุ่น จะมีความคึกคะนองอยากรู้อยากลอง หรือถูกชักชวนโดยเพื่อน ถ้าในชุมชนมีแหล่งมั่วสุม มีร้านค้าที่ยังจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ ให้กับเยาวชน จะเป็นการสนับสนุนให้เยาวชนเข้าถึงสิ่งเสพติดได้มากขึ้น และส่งผลให้ผู้เรียนออกกลางคันในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ผิวสว่าง (2562) เรื่อง การศึกษาสาเหตุและแนวทางป้องกันการออกกลางคันของนักศึกษากลุ่มเสี่ยงวิทยาลัยการอาชีพเซกา จังหวัดบึงกาฬ พบว่า สาเหตุการออกกกลางคันด้านสภาพแวดล้อม โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอยู่ใกล้กับแหล่งอบายมุข สถานบันเทิงและมีสิ่งเร้าอื่น ๆ ทำให้นักเรียนไม่อยากเข้าเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการป้องกันได้ดังนี้ ให้คนในชุมชนช่วยเป็นหูเป็นตาสอดส่องเยาวชน ในพื้นที่เสี่ยงและแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนด้านตัวผู้เรียน ประเด็นที่เด็กต้องออกไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว หรือต้องทำหน้าที่เป็นเสาหลักของครอบครัว ควรได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรก ดังนั้น สถานศึกษาควรปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อาจมีโครงการพัฒนาฝีมือ ฝึกอาชีพ หรือการเรียนไปด้วยทำงานไปด้วยได้

2. จากผลการวิจัยแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนด้านสภาพสถานศึกษา ประเด็นเรื่องแนวทางการการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนยังไม่ครอบคลุม และไม่ต่อเนื่อง ควรได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรก ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน 100% เพื่อให้เข้าใจบริบทของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการคัดกรองนักเรียนทั้งด้านความสามารถการเรียนรู้ สุขภาพกาย สุขภาพจิต เศรษฐกิจของครอบครัว สวัสดิภาพความปลอดภัย และพฤติกรรม มีการติดตามนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาอย่างสม่ำเสมอ นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้ง่ายต่อการส่งต่อข้อมูลนักเรียนต่อไป

3. จากผลการวิจัย การนำแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนตั้งแต่สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน สอดส่องดูแลเยาวชนในชุมชน และการร่วมกันแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษาของเยาวชน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

2. ควรศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนด้วยงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาการออกกลางคันของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

3. ควรศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

เอกสารอ้างอิง

เกษม คำน้อย. (2550). *สภาวะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

ไกรยส ภัทราวาท. (2564). *ระดมสมองหยุดปัญหา "เด็กหลุดจากระบบการศึกษา (Online).* สืบค้นจาก https://www.eef.or.th/article-brainstorm-to-stop-problems-children/.

ชำนาญ ปาณาวงษ์. (2559). *สาเหตุและแนวทางในการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกรณีศึกษา*: โรงเรียนบ้านบางโพธิ์ (รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร)

ซูมัยยะห์ สาและ, อาแว แมะอูมา และอับดุลลาเต๊ะ สาและ. (2560). *ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมุสลิม: กรณีศึกษานักเรียนที่ออกกลางคันของโรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่งในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี.* (รายงานวิจัย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)

ธัญญ์พิชชา ท้วมทับ. (2563). แนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักศึกษากลุ่มเสี่ยงกรณีศึกษา: วิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7*(6), 60-76.

ประทีป เนตรพุกกณะ. (2563). *การพัฒนาการดำเนินงานการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน โรงเรียนเกาะพะงันศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

พัชราภา ตันติชูเวช. (2560). *แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา: กรณีศึกษาจังหวัดตาก.* (รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์)

พัฒนโชค ชูไทย. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนในประเทศไทย.* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ภริณ ธนะโชติภน และ เพ็ญณี แนรอท. (2564). สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Modern Learning Development, 6*(3): 58 - 68.

ยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2565). *รายงานเอกสารข้อสนเทศเกี่ยวกับการศึกษาในประเทศไทย พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย.

เรียมลักษ์ วิระพันธุ์ และสมพงษ์ จิตระดับ. (2564). การศึกษาสภาพชีวิตเด็กที่เสี่ยงต่อการออกกลางคันของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดข้างคลองสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 16*(2).

วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา และคณะ. (2564). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการการสนับสนุนและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนครูและเด็กนอกระบบการศึกษา.* กรุงเทพฯ: กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยนาท. (2565). รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดชัยนาท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก https://www.msociety.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/download/article/article_20220920154357.pdf.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน และคณะ. (2564). คุณลักษณะและความต้องการที่หลากหลายของเด็กนอกระบบการศึกษาในประเทศไทย. *วารสารหาดใหญ่, 21*(2), 300.

สุวิมล ผิวสว่าง. (2562). การศึกษาสาเหตุและแนวทางป้องกันการออกกลางคันของนักศึกษากลุ่มเสี่ยง วิทยาลัยการอาชีพเซกา จังหวัดบึงกาฬ. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

สมพงษ์ จิตระดับ. 2562. เผยเด็กนอกระบบในไทยมีมากกว่า 8 แสนคน (Online). https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/848106. 21 มีนาคม 2568.

สมภาร มีอุเทน. (2560). การศึกษาสาเหตุและแนวทางการบริหารจัดการการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 23*(1), 238-249.

Cimene F., Albino A., Mijares A., Hallazgo F., Austria M., Corporal L., Elarcosa R., Quipanes F., Recto S. and Villaflor R. (2023). Understanding the Complex Factors behind Students Dropping Out of School. *European Journal of Science, Innovation and Technology 3*(5), 118-123.

Likert, R. (1932). A Technique for The Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology*, 22, 5-55.

Rumberger, R. W. (2011). *Dropping Out: Why Students Drop Out of High School and What Can Be Done About It?.* Harvard University Press.

Sabates R., Akyeampong K., Westbrook J & Hunt F. (2010). *School Dropout: Patterns, Causes, Changes and Policies (Education for All Global Monitoring Report 2011*). United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization.